

ANTALYA ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ
FEN ve SOSYAL BİLİMLER PROJE OKULU

1953

bilgide öncü, ahlakta öncü

ekinoks'24

İÇİNDEKİLER

- 5.....
ÖNSÖZ
- 6-7.....
KAZANIRSAK, KAYBEDECEĞİZ.
- 8-9.....
KITALARIN YÜRÜDÜĞÜNÜ BİLİYOR MUYDUNUZ?
- 10-11.....
DOĞAL KAYNAKLAR VE EKONOMİ
- 12-13-14-15.....
İLGİNÇ BİLGİLER
- 16-17.....
COĞRAFYA VE KÜLTÜR İLİŞKİSİ
- 18-19.....
DOĞAL AFET SONRASI VE İYİLEŞME SÜRECİ
- 20-21.....
TÜRKİYE'NİN UYDULARI
- 22-23.....
İLLER'DE 'EN'LER
- 24-25.....
JUPİTER
- 26-27.....
GİRİŞİM DÜNYASININ GENÇ İSİMLERİ
- 28-29.....
BULMACA

04

KAZANIRSAK KAYBEDECEĞİZ

İnsan yaratıldığından beri doğa var olmuştur.
Bu da aslında insan...

GİRİŞİM DÜNYASININ GENÇ İSİMLERİ

Madenci yaşam kıyafeti, madencilerin daha güvenli bir şekilde çalışmasını amaçlıyor.

26

17

DOĞAL KAYNAKLAR VE EKONOMİ

Doğal kaynaklar, doğada bulunan ve insanların ihtiyaçlarını karşılamak için...

JÜPİTER

Güneş sistemimizin devi, hidrojen ve helyumdan oluşan bir renk cümbüşü, ...

19

AFET

Illusion never changed Into something
real I'm wide awake and I can see.

25

TÜRKİYE'NİN EN'LERİ

Çeşitli başlıklar altında illerimizin incelendiği bu bölümde,...

23

EKİNOKS DERGİSİ 2024

Dergi Sahibi · Osman Musara

Danışman Öğretmen · Mevlüt Can SARISOY

Editörler · Fadime ŞAFAK&Sinem KARAKAYA

Grafik Tasarım · Filiz Yılmaz

ÖN SÖZ

Antalya Anadolu İmam Hatip Lisesi olarak yeniden Ekinoks dergimizin yeni sayısı ile sizlerle.

Ekinoks Kulübü ve dergimizin amacı coğrafyayı öğrencilerimize sevdirmek, yaşadıkları coğrafyayı tanımlarını sağlayarak coğrafi bakış açısı ve bilinç oluşturmaktır.

2019-2020 Eğitim - öğretim yılından itibaren dergimiz okuyucuları ile buluşmaktadır. Dergimizin bu sayısında öğrencilerimizin coğrafyayla alakalı ilgilerini çeken konularda yazı yazmalarını istedik. Öğrencilerimizin birbirinden ilginç konulardaki yazıları dergimize yeni bir soluk getirmiştir.

Zeynep Sude Sabırlı' nın Dünyadaki ilginç yerleri tanıtan yazısı, Havva Zehra Çelebi'nin Kıtaların Hareketi ile ilgili yazısı, doğa insan etkileşimini çarpıcı bir başlıkla anlatan 9. sınıflardan Belinay Özsöğüt' e, Doğal Kaynak -Ekonomi ilişkisi adlı yazısı ile Ali Eren Çalışkan'a , Coğrafya -Kültür ilişkisi yazısı ile Sude Kutlu 'ya, Doğal Afet Sonrası İyileştirme Süreci yazısı ile Ayşe Beyza Daldal'a , Uydularımız yazısı ile Zehra Bal'a, Girişim Dünyasının Genç İsimleri yazısı ile Zeynep Sude Sabırlı' ya teşekkür ederiz. Dergimizde Bulmaca ile Zeynep Sude Sabırlı, İllerde En'ler yazısı ile Abdullah Azzam Çağap'a, Jüpiter Güneş Sisteminin Devi yazısıyla Zeynep Nur Bengü'ye teşekkür ederiz.

Dergide çıkacak yazıların editörlüğünü yapan aynı zamanda okulumuzda Ekinoks Kulübü olarak Afet Farkındalık Eğitimin verilmesini sağlayan öğrencilerim Fadime Şafak ve Sinem Karakaya ' ya teşekkür ederim.

Mevlüt Can SARISOY
AİHL Coğrafya Öğretmeni

Kazanırsak, Kaybedeceğiz...

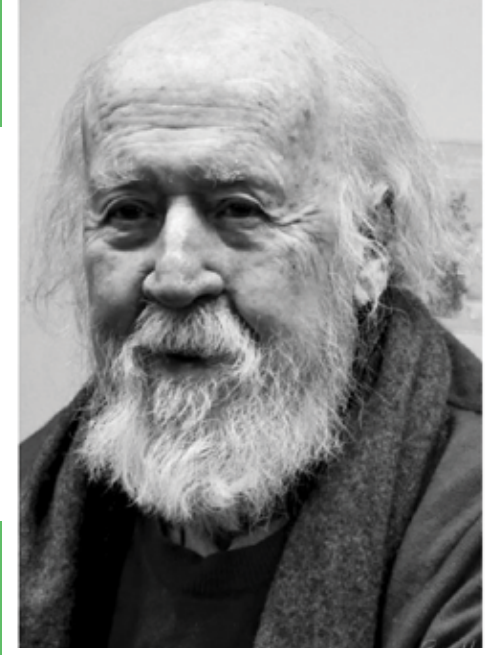
İnsan yaratıldığından beri doğa var olmuştur. Bu da aslında insan ve doğanın her zaman iç içe olduğunun en büyük kanıtıdır. İnsan var olduğu günden beri kendi ihtiyaçları doğrultusunda doğayı sürekli değiştirmiştir. İnsan temel ihtiyaçlarından olan giyinme, barınma ve beslenmeyi giderirken doğayla birlik içerisinde. Bu birliktelik içerisinde iken doğaya zarar vermemelidir. Çünkü doğaya verdiğimiz zarar dönüp dolaşıp bizi etkileyecek bir sorun olarak karşımıza çıkar.

Ne yazık ki günümüzde çevreye duyarlılık ve doğaya saygı yok denecek kadar az. Denizlere, göllere, ormanlara atılan çöpler, egzoz dumanları, fabrika bacalarından çıkan dumanlar ve daha neler neler... Yarattığımız bu kirlilik ekosistemimize ve içindeki canlılara çok büyük zararlar vermekle birlikte çoğu canlının hayatına mâl olmakta, hava ve su kirliliğine, ozon tabakasının delinmesi ile sera etkisinin oluşmasına sebep olmaktadır. Böyle devam ederse yakında yaşayacağımız ve kendisinden faydalanabileceğimiz bir doğadan eser kalmayacak.

Kanadalı astrofizikçi ve yazar olan **Hubert Reeves**'in dediği gibi **“Doğa ile savaş halindeyiz. Eğer kazanırsak, kaybedeceğiz.”**

Şunu asla unutmamalıyız ki; **“Doğa, insan olmadan yaşayabilir fakat insan doğası olmadan yaşayamaz.”**

■ **Belinay Özsöğüt - 9/A**

KITALALARIN YÜRÜDÜĞÜNÜ BİLİYOR MUYDUNUZ ?

Yaklaşık bundan 100 yıl önce kıtaların hareket etmesi fikri bir çok jeolog tarafından kabul görülmemekteydi. 1910 yılında Amerikalı jeolog Frank B. Taylor kıta kayması hipotezini geliştirdi. Kıtaların kayması adlı olayını, Dünyanın 100 milyon yıl kadar önce Ay'ı yakalaması ile ortaya çıkan gelgit kuvvetlerinin etkisi olarak belirtiyordu. Aynı dönem araştırmacısı olan Alfred Lothar Wegener 1915 tarihinde yayımladığı "The Origin Of Continent and Oceans" kitabında, kıta kayması kuramını geliştirip, teoriye kendi gözleminden yeni bir hipotez ekledi. Dünyanın 200 milyon yıl öncesinde "Pangea" adı verilen bir kıtadan ve onu çevreleyen Panthalassa adındaki deniz parçasından oluştuğunu; kıtaların birbirinden ayrılmasının ve uzaklaşmasının nedenini, kıtaların okyanus üzerinde kayıyor olmasına bağladı. Wegenerin bu hipotezinin kanıtı ise coğrafi açıdan birbirine yap-boz parçaları gibi uyuyor olması ve farklı kıtaların birleşme noktalarındaki canlı fosillerinin bulunması Wegenerin sunduğu kanıtlardandı. Sonuç olarak, bugün gezegenimiz yaklaşık 4.5 milyar yaşında olduğunu biliyoruz. Fakat gezegenimiz ilk oluştuğundaki şekli bugünkü şeklinden oldukça farklıydı. 4.5 milyar yıl boyunca durmaksızın yaşanan magma hareketleri, yüzeydeki kıta ve okyanusların şeklini sürekli olarak değiştirmiştir; bundan sonra da değiştirmeye devam edecektir.

Havva Zehra Çelebi

bilgide öncü, ahlakta öncü

DOĞAL KAYNAKLAR VE EKONOMİ

Doğal kaynaklar, doğada bulunan ve insanların ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları canlı ve cansız varlıklardır. Doğal kaynaklar ,ekonomik faaliyetlerin temelini oluşturur. Çünkü üretim,tüketim ve dağıtım gibi ekonomik faaliyetlerin temeli doğal kaynaklara dayanır. Doğal kaynakların çeşitliliği ,kalitesi ve miktarı ,bir ülkenin ekonomik gelişimini etkiler. Doğal kaynaklar, ekonomiye katkı sağlayan üç ana faktör olarak kabul edilir ;sermaye, iş gücü ve sanayi. Sermaye ,üretimin gerçekleşmesinde kullanılan maddi bir kaynaktır. Doğal kaynaklar , sermayenin önemli bir bileşenidir. Örneğin ,madenler ,petrol, doğal gaz, bitki örtüsü , toprak, su, hava, güneş gibi doğal kaynaklar , sermaye olarak kullanılabilir. Doğal kaynaklar sermaye olarak kullanıldıklarında , üretim kapasitesini artırır,gelir yaratır,işihdam sağlar, vergi gelirlerinin ve dış ticaretin dengelenmesinde rol oynar. Doğal kaynaklar sermaye olarak kullanılmadıklarında ise , stok değeri olarak değerlendirilir. Stok değeri , doğal kaynağın gelecekteki kullanım potansiyelini ifade eder.

İş gücü , üretim sürecinde insanların harcadıkları fiziksel veya zihinsel çaba olup doğal kaynakların kullanımını ve değerlendirilmesini sağlar. İş gücü doğal kaynakların niteliğine ve niceliğine bağlı olarak değişir. Örneğin ,doğal kaynakların çok olduğu ülkelerde , hizmet daha az nitelikli ve daha ucuz olabilir. Doğal kaynakların az olduğu ülkelerde ise , hizmet daha nitelikli ve daha pahalı olabilir.Bu doğal kaynakların kullanımıyla birlikte ,üretkenliği,geliri,yaşam kalitesini etkiler.

Sanayi , üretim sürecinde kullanılan bilgi ,yöntem ve araçtır. Sanayi doğal kaynakların işlenmesini ve değerlendirilmesi kolaylaştırır, verimliliği ve kaliteyi artırır, maliyetleri ve atıkları azaltır, yenilikleri ve rekabeti teşvik eder. Sanayi gelişmişliği doğal kaynakların niteliğine ve niceliğine göre farklılık gösterir. Örneğin doğal kaynakların çok olduğu ülkelerde, sanayi daha basit ve daha gelişmiş olabilir. Doğal kaynakların az olduğu ülkelerde ise, sanayi daha karmaşık ve daha basit olabilir. Sanayi doğal kaynakların kullanımıyla birlikte, ekonomik büyümeyi, sürdürülebilirliği ve çevresel korumayı etkiler.

Doğal kaynak ve ekonomi ilişkisi, dünyadaki ülkeler arasında farklılık gösterir. Bazı ülkeler, doğal kaynak bakımından zengin olmalarına rağmen, ekonomik açıdan gelişmemiş ve dış devletlerin baskısı altında kalmış olabilirler. Bu durum, doğal kaynakların yanlış yönetimi, israfı, ülkenin dışa bağımlı olmasıyla ve rekabet eksikliğiyle açıklanabilir. Örneğin, Nijerya, Kongo, Angola, Irak, Libya

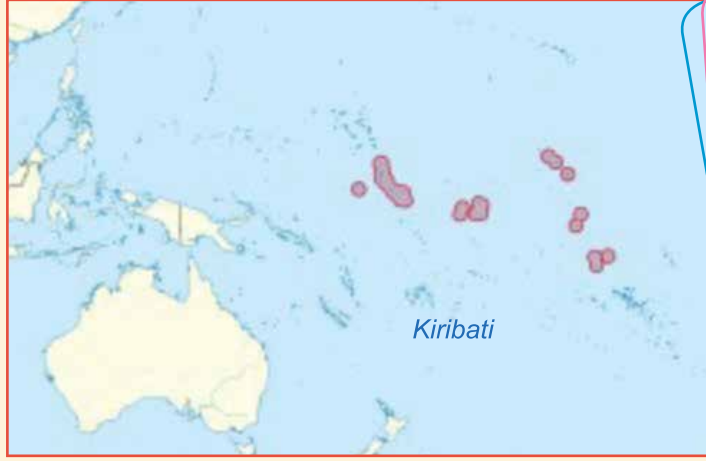
gibi ülkeler bu duruma örnek gösterilebilir. Bazı ülkeler ise, doğal kaynak bakımından fakir olmalarına rağmen, ekonomik açıdan gelişmiş olabilirler. Bu durum, doğal kaynakların doğru yönetimi, tasarrufu, verimli kullanımı, ülkenin göstermiş olduğu içe dönüklük politikası ve rekabet gücüyle açıklanabilir. Örneğin, Japonya, Güney Kore, Singapur, İsviçre, Hollanda gibi ülkeler bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Doğal kaynak ve ekonomi ilişkisi, bir ülkenin kalkınma düzeyini ve yaşam standartlarını belirleyen önemli bir faktördür. Doğal kaynaklar, ekonomik faaliyetlerin sürdürülebilirliği için korunması, geliştirilmesi ve rasyonel kullanılması gereken değerli varlıklardır. Doğal kaynakların kullanım şekli hem ülke ekonomisine hem de küresel ekonomiye olumlu veya olumsuz etkide bulunur. Bu nedenle doğal kaynak ve ekonomi ilişkisi, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde dikkatle ele alınması gereken bir konudur.

Ali Eren ÇALIŞKAN

bilgide öncü, ahlakta öncü

NEREYE BAKSAN ORADA : KIRIBATİ

Kiribati dört farklı yarım kürede de toprağı bulunan tek ülke! Kiribati'yi oluşturan takımadaların bir bölümü kuzey ve güney yarımkürelerde, bir bölümü batı ve doğu yarımkürelerde yer alıyor! (<https://listelist.com>)

SINIR TANIMAYAN DENİZ : SARGASSO

Atlas Okyanusu'ndaki Sargasso Denizi, okyanusun ortasında yer alıyor ve hiçbir kara parçası ile sınırı yok. Çünkü herhangi bir kara parçası ile sınırı olmayan başka hiçbir deniz yok. Ayrıca bazı köpek balığı türleri de dâhil olmak üzere çok sayıda nesli tükenme tehlikesi altında olan canlıya ev sahipliği yapıyor. (<https://listelist.com>)

İLGİNÇ BİLGİLER

3 YÖNLÜ EYALET : ALASKA

ABD eyaletlerinden birisi olan Alaska son derece ilginç bir coğrafya. Üstelik hem fiziksel yapısıyla hem de idari yapısıyla! Çünkü Alaska, ABD'nin en kuzeyde, en batıda ve en doğuda yer alan bir eyaleti. Bu, bazılarının göre imkânsız gibi görünebilir, ancak değil! Bu ilginç durumun sebebi ise Alaska bölgesinde yer alan Aleut Adaları. Aleut Adaları, birden fazla adadan oluşuyor ve Dünyayı Doğu ve Batı yarım kürelere ayıran 180. meridyen üzerinde yer alıyor. Yani Aleut Adaları'nı oluşturan adalardan birisi ülkenin en batı noktasındayken, diğeri en doğu noktasında. (<https://listelist.com>)

ZULÜMDEN KAÇAN TAŞ USTASININ KADİM MEZİYETİ : SAN MARİNO

Daha çok milli futbol takımlarının yaşadığı hezimetlerle adını duyduğumuz San Marino, Dünya'nın en eski ülkelerinden birisidir ve 13. yüzyılda yönetim biçimi olarak cumhuriyeti benimsemesi hasebiyle dünyanın en eski cumhuriyeti sayılmaktadır. Roma İmparatoru Diocletianus'un Hıristiyanlara uyguladığı zulümden kaçan bir taş ustası olan Dalmaçyalı Marinus tarafından 3 Eylül 301 yılından kurulan San Marino, 1600 yılındaki yazılı anayasası ile bu unvanı kazanmıştır. (<https://www.cografyatir.com/>)

HÜCUMUN KAYNAĞI ÖLÜMÜN SEBEBİ : KALİFORNİYA ÇÖLÜ

ABD'nin Kaliforniya eyaletindeki Kaliforniya Çölü "ölüm vadisi" olarak da bilinir. Deniz seviyesinden 85 metre aşağıda bulunan bu mekân ABD'nin keşfedilmesinden sonra altın arayıcılarının gözde mekânı olmuştur. "Altına hücum" devrinde altın bulmak için yollara düşen maceracıların çoğu susuzluk, güneş çarpması ve soğuk nedeniyle ölmüştür. Bu nedenle bu bölgeye "ölüm vadisi" denilmiştir.

BAŞARISIZ OLDUĞUNU DÜŞÜNDÜĞÜNDE ONU HATIRLA : LİCHTENSTEİN

Ülkemizde bu minik ülkeyi bilenlerin çoğu buraya futbol maçlarından aşına. Zira San Marino ile birlikte, örnek averaj takımlardan biri Liechtenstein. Ancak iş ülke hakkında bilgiye ve konumuna gelince bilenlerin sayısı iyice düşüyor. Türkçede "Lihtenştayn" olarak okunan ülke Avrupa'nın en küçük ülkelerinden biri. Ancak buna rağmen en iyi ekonomilerinden birine sahip. Futbol ülkenin tanıtımına oldukça etkili olmuştur. Lihtenştayn milli takımı tarihindeki neredeyse tüm maçlardan mağlup ayrılmış, rakiplere gol atmaya bile nadiren başarabilmiş. Ne de olsa reklamın iyisi kötüsü olmaz! (<https://listelist.com>)

EVERESTİN PABUCUNU DAMA ATAN DAĞ : MAUNA KEA

Yıllardır, coğrafya derslerinde Everest'in yeryüzündeki en yüksek dağ olduğu anlatılıyor. Everest, gerçekten de yeryüzündeki en yüksek zirve. Yüksekliği 8.848 metre. Ancak Hawaii'deki Mauna Kea Dağı, Everest Dağı'ndan daha büyük! Dağın büyük bir bölümü Pasifik Okyanusu'nun altında yer alıyor. Dağın başlangıç noktası okyanus zemininden ölçüldüğünde Mauna Kea 10.000 metreden daha uzun! Böylece, Mouna Kea, Everest Dağı'ndan yaklaşık 2 kilometre daha büyük. (<https://listelist.com>)

EKVATOR ÇİZGİSİNİN AYIRDIĞI STAD : ZERAO STADYUMU

Brezilya'nın Macapa bölgesinde yer alan Zerao Stadyumu'nun oldukça ilginç bir özelliği var. Güney Amerika'nın en ilgi çekici stadyumu olan ve adı "Büyük sıfır" anlamına gelen Zerao Stadyumu ekvator çizgisinin tam ortasında yer alıyor. Sahasının bir yarısı güney yarı kürede, diğer yarısı ise kuzey yarı kürede bulunan stadyumun resmi adı ise Milton de Souza Correa. 1990 yılında inşa edilen bu ilginç stat 10 bin seyirci kapasiteli. (<https://www.turkcebilgi.org>)

ZİNCİRLEME DAĞ TAMLAMASI : AND DAĞLARI

Güney Amerika'nın tüm batı kıyısı boyunca uzanan, Venezuela'dan başlayıp Kolombiya, Ekvador, Peru, Bolivya, Arjantin boyunca devam eden ve Şili'de sonlanan And Dağları, Dünya'nın en uzun sıradağı zinciri olarak bilinir. Uzunluğu 7.000 km olan And Dağlarının ortalama yükseltisi ise 4.000 metredir. (<https://www.cografyatr.com>)

UZUN LAFIN BÖLGESİ : BANGKOK

En uzun bölge ismine sahip Tayland'ın başkenti olan Bangkok'un, Tayland'ın resmi dili olan Tayca'daki ismi "Krung Thep"dir. Ancak tam resmi ismi "Krung Thep Mahanak-hon Amon Rattanakosin Mahinthara Yuthaya Mahadilok Phop Noppharat Ratchathani Burirom Udomratchaniwet Mahasathan Amon Piman Awatan Sathit Sakkathattiya Witsanukam Prasit"tir. 163harf) (<https://www.cografyatr.com>)

COĞRAFYA - KÜLTÜR İLİŞKİSİ

Öncelikle kültür, bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan, değişerek süregelen, toplum üyeleri tarafından toplum üyeleri tarafından paylaşılan inançlar, değerler ve tutumlar bütünüdür. İnsanın varlığını sürdürebilmesi, öğrendiği şeyleri diğer kuşaklara aktarabilmesine bağlıdır. İnsanoğlu geçmişten günümüze öğrendiklerini yeni nesillere aktarmıştır. Kültür değerlerinin ortaya çıkışında toplum dışında coğrafya da etkili olmuş-

tur. Kültür insanların yaşadığı doğal ortama bağlı olarak şekillenmiştir yani coğrafya kültürün oluşumunda belirleyici bir unsurdur. Toplumlar varlığını sürdürebilmek için bu buldukları coğrafyanın etkileriyle mücadele eder. Bununla birlikte yiyecek, barınma, beslenme, davranış biçimleri gibi etkenler ortaya çıkar. Toplumlar yaşayış biçimlerini, içinde buldukları coğrafyaya göre şekillendirdi. İnsanoğlunun yerleşik hayata geçmesi, kültürü daha belirgin

bir etken haline getirmiştir. Mesela soğuk iklimlerde yaşayan insanların daha sert, deniz kıyısında yaşayan insanların daha sıcak ve cana yakın olduğu söylenebilir. Aynı şekilde farklı bölgelerde yaşayan insanların düşünce tarzlarında da değişiklikler görülmektedir. Ülkeler arasında da büyük derecede kültür farklılıkları vardır. Hatta aynı ülkenin içinde farklı bölgelerde yaşayan insanlar arasında bile kültür farklılıkları görülmektedir. Birçok yazar ve

düşünür de coğrafya, kültür ve insan etkileşiminin önemli bir unsur olduğunun üzerinde durmuştur. Yaşadığımız bölge yaşam standartlarımızı ciddi bir şekilde etkilemektedir. Mesela Türkiye'nin farklı bölgelerinde değişik bitki, meyve ve sebze yetişir. İklimin yetiştirmeye elverişli olan sebze ve meyvelerden kaynaklı olarak her bölgede farklı mutfak kültürüne rastlanır. Örnek verecek olursak Akdeniz verimli bir toprak yapısına ve ılıman iklime sahiptir. Akdeniz mutfağında yeşillik, zeytin, tahıl, peynir, kullanılır. Genel olarak sade ve hafif beslenme çoğunluktadır. İç Anadolu mutfağına bakacak olursak da coğrafi konum, iklim koşulları ve benzeri unsurlar nedeniyle tarıma elverişlidir. Sofralarda tarım ürünlerinden elde edilen yiyecekler kullanılmıştır. Tabii ki sofranın düzeni, pişirme teknikleri, servis şekilleri açısından kendine has bir mutfaktır. Bunları söylemişken kültürün en önemli ögesi olan dilden de bahsetmemiz gerekiyor. Dil ile kültür özdeşleştirilebilecek niteliktedir. Bir ulusun bütün değerleri, gelenekleri, tarihsel birikimleri dil ile aktarılmaktadır. Bu unsurlar ancak dil sayesinde korunabilir ve gelecek nesillere aktarılabilir. Coğrafya yapı kültürünü de etkilemiştir. Farklı bölgelerde farklı yapı kültürleri görülmektedir. Ülkemizden örnek verecek olursak yağmurun çok yağdığı, ağaların bol olduğu Karadeniz Bölgesi'nde ahşap ev kültürü yaygındır. Ege Bölgesi'nde iklim koşulları sebebiyle bu durum değişiklik gösterebilir. Anlayacağımız gibi coğrafi koşullar düşünce tarzımızdan tutun pişirdiğimiz yemeğe kadar hayatın her alanında bizleri etkilemektedir. Coğrafya ve kültür her koşulda birbirleriyle ilişkilidir.

KAYNAKÇA:

<https://evrimagaci.org/>

<https://tarimrehber.com/>

<https://demokratikmodernite.org/>

<https://wannart.com/>

SUDE KUTLU

bilgide öncü, ahlakta öncü

DOĞAL AFET SONRASI İYİLEŞTİRME SÜRECİ

Hepimizin bildiği üzere doğal afetlerin gerek maddi gerekse manevi olsun getirdiği zararlar kendi şiddetinden katbekat fazladır. Afet sonrasında yapılan iyileştirme çalışmaları afet risklerinin azaltılması, afetlere hazırlık, afet sonrası müdahale gibi afet yönetiminin ayrılmaz bir parçasıdır. İyileştirme aşaması, genellikle müdahale aşamasının hemen bitiminde başlayıp yıllarca devam edebilen bir süreçtir. İyileştirme çalışması, kısa dönemde hayatın normal akışı içinde toplumun ihtiyaç duyduğu elektrik, su, kanalizasyon, doğalgaz ve haberleşme gibi çağdaş altyapılarının yenilenmesi ile uzun dönemde afetten etkilenenlerin normal hayata dönmelerini sağlayacak sistemin yeniden yapılandırılmasına yönelik faaliyetleri kapsamaktadır. Afet sonrası iyileştirme çalışması afet yönetimi kapsamında yürütülen çalışmaların en kapsamlısı olup vatandaşlar, kuruluşlar ve çıkar grupları tarafından en fazla müdahil olunan ve maliyeti en fazla olan bir çalışmadır (Özmen, 2016: 17). Ancak, afet yönetiminde bugüne kadar afet farkındalık eğitimlerinin verilmesi, afet tehlike haritalarının hazırlanması, binalarda iyileştirme yapılması, Türkiye Afet Müdahale Planının hazırlanması gibi afetlere hazırlık ve afet sonrası

müdahale için çalışmalar yapılmış olmakla birlikte risk azaltma ve afet sonrası iyileştirme onularında kapsamlı bir çalışma maalesef yapılamamıştır. Afet sonrası iyileştirme çalışmalarının yapılması oldukça önemli bir süreç olmasına rağmen afet sonrası iyileştirme planı hazırlanması afet yönetimi alanında en az önem verilen konulardan biridir.* Ne yazık ki afet olduktan sonra iyileştirme süreci planlandığından kararları almak yetkili kişiler için daha zor oluyor çünkü afetzedelerin ve halkın geri kalanın doğal olarak bu noktada yetkililerden beklentisi fazla oluyor.

--> Afet sonrası iyileştirme çalışmalarının kademeleri: **

-Müdahale Dönemi: Birkaç hafta sürer. Arama-kurtarma yapılması, geçici barınma ihtiyaçlarının (çadır-yiyecek-içecek) temin edilmesi, hasar tespiti yapılması ve enkaz kaldırma işlerini kapsar.
- Normale Dönme Dönemi: Birkaç ay sürer. Sınırlı da olsa ekonomik ve sosyal faaliyetlere geri dönülmesine ilişkin çalışmaları kapsar.
-Yeni Yerleşimlerin Kurulması Dönemi: 1-2 yıl sürebilir. Risk değerlendirmeye dayalı yerleşime uygun alanların seçilmesine, kalıcı konutların yapılmasına, ekonomik ve sosyal hayatın eskisinden daha iyi hale getirilmesine ilişkin çalışmaları kapsar.
-Kalkınmaya Yönelik Yeniden İnşa Dönemi: 1 ila 5 yıl sürdürülebilir ve afete uğrayan bölgenin kalkındırılmasına yönelik çalışmaları kapsar.

Afet Sonrası iyileştirme planının etkin bir şekilde uygulanabilmesinin şartları: ***

- Hasar tespiti zamanında yapılmalıdır.
- Siyasi irade desteği olmalıdır.
- Etkin koordinasyon sağlanmalıdır.
- Yeterli kaynak ayrılmalıdır.
- İyileştirme döneminde risk azaltmaya ilişkin politikalar yasalaştırılmalıdır.
- İyileştirme planının uygulanması ve yönetimi için gerekli personel, yer, makine/teçhizat, ulaşım ve benzeri imkânlar sağlanmalıdır.
- Planın uygulanması konusunda kamuoyu bilgilendirilmelidir.
- İyileştirme Planının uygulanmasında edinilen tecrübeler ve yaşanan aksaklıklar dikkate alınarak 4-5 yılda bir düzeltme yapılmalıdır.
- Yerleşim yerlerinin yeniden yapılandırılmasında halkın katılımı sağlanmalıdır.

Kaynakça:

- *: Resilience (Direncililik) Dergisi Cilt: 3 Sayı: 2, 2019 (241,2)
** : Resilience (Direncililik) Dergisi Cilt: 3 Sayı: 2, 2019 (242, 2.1)
***: Resilience (Direncililik) Dergisi Cilt: 3 Sayı: 2, 2019 (244, 2.6)

Ayşe Beyza Daldal

bilgide öncü, ahlakta öncü

TÜRKİYE 'NİN UYDULARI

Aktif
Haberleşme ve
Gözlem
Türkiye'nin
aktif olan 5
haberleşme 3
gözlem olmak
üzere 8 uydusu
var. Bunlar Türksat
3A Türksat
4A-4B ve 5A-B;
Göktürk 1 Gök-
türk 2 ve RASAT
olarak 8 tanedir.

Türkiye'nin uzaya çıkma düşüncesi hep vardı ama gerçek anlamda var olma düşüncesi 1960'lı yılları sonlarında oluşmaya başladı. İlk başarılı uydu TÜRKSAT 1B ise bu hayalden 34 yıl sonra yörüngeye yerleşti. Aslında 1994 yılının ocak ayından önce TÜRKSAT 1A uzaya fırlatılmış ancak uydu Fransız Guyanası'nda fırlatma esnasında roketteki arıza yüzünden okyanusa düştü. Görevi 12 yıl süren TÜRKSAT 1B de böylece 1A'nın yerini almış oldu. Ardından gelen 1C ve 2A ise yaklaşık 15 yılda görevlerini tamamlayıp çöp yörüngeye yerleşti. Şu anda onların görevini yapan 3 uydu var.

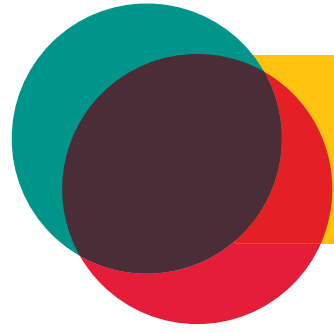
Haberleşme uydularından Türksat 4A 400 ü aşkın tv kanalının %80'ini izlememizi sağlayan uydu. 4A'dan sonra 2015'te 4B dünyadan binlerce km uzaktaki yerini aldı. Bu uydular Dünya'dan 36 bin km uzakta görev yapıyor.

Gözlem uyduları ise Dünya'nın yörüngesinde afet izlemeden istihbarata geniş bir alanda hizmet vermektedir. Türkiye'nin ilk gözlem uydusu BILSAT 2003 yılında hizmet vermeye başladı. Mini uydunun ömrü sadece 3 yıl sürdü. Türkiye BILSAT'tan aldığı tecrübe ile RASAT'ı geliştirdi. 3 yıl ömür belirlenene geliştirilen RASAT 13 yıldır görevini sürdürüyor. RASAT'ın fırlatılmasından 1 yıl sonra Göktürk-2 fırlatıldı. Türkiye'nin savunma alanında görev yapan Göktürk-2 2016 yılında Göktürk-1'e katıldı.

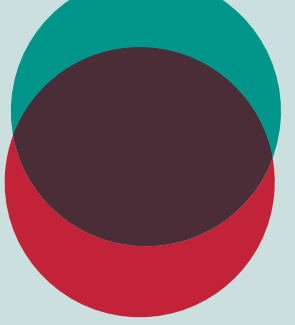
Kaynak: Habertürk.com, Trt haber.com, Wikipedia.org

Hazırlayan: Zehra BAL

bilgide öncü, ahlakta öncü

İLLERDE 'EN'LER (COĞRAFYA)

- En fazla köye sahip il: **Sivas**
- En yaşlı nüfusa sahip il: **Sinop**
- Nüfusu ve ilçe sayısı en az olan il: **Bayburt**
- Yükseltisi en fazla olan il: **Erzurum**
- En çok göç alan il ve kişi başı en yüksek GSMH düşen il: **İstanbul**
- En büyük yüzölçümü olan il: **Konya**
- En fazla doğum oranına sahip il: **Şanlıurfa**
- En fazla yağış alan il: **Rize**
- En fazla ormanı olan il: **Antalya**
- En küçük yüzölçümüne sahip il: **Yalova**
- En çok sınır kapısı olan il: **Edirne**
- En çok ülkeye komşu olan il: **Iğdır**
- Maden çeşidi en fazla olan il: **Elazığ**
- En uzun sahil kıyısı olan il: **Muğla**
- En çok endemik türe sahip il: **Antalya**
- En fazla yer çekiminin olduğu il: **Sinop**
- En az yerçekiminin olduğu il: **Hatay**
- En fazla çizgisel hız: **Hatay**
- En az çizgisel hız: **Sinop**
- Nüfus yoğunluğu en az il: **Tunceli**
- GSMH en az düşen il: **Ağrı**
- En fazla turizm geliri getiren il: **Antalya**
- En fazla ilçeye sahip il: **İstanbul**
- En fazla petrol üreten il: **Batman**
- En düşük gelir elde eden il: **Muş**
- En eski il: **Hakkâri**
- En fazla karayoluna sahip il: **Konya**
- En az köye sahip il: **Yalova**
- En fazla mahalleye sahip il: **Ankara**
- En az camiye sahip il: **Tunceli**
- En fazla sahabe mezarına sahip il: **Diyarbakır**

Selamlar değerli dergi okuyucusu...

Dergimizin bu bölümünde, sizlere illerimizin enlerinden bahsedeceğim. Çeşitli başlıklar altında illerimizin incelendiği bu bölümde, genel kültürünüzü arttıracak ve KPSS sınavında işinize yarayacak bilgilere sahip. İsterseniz illerimizin enlerine uzatmadan bir bakalım.

Evet, buraya kadardı.

Eğer buraya kadar okuduysan saygı değer okuyucu, sana teşekkürlerimi iletirim.

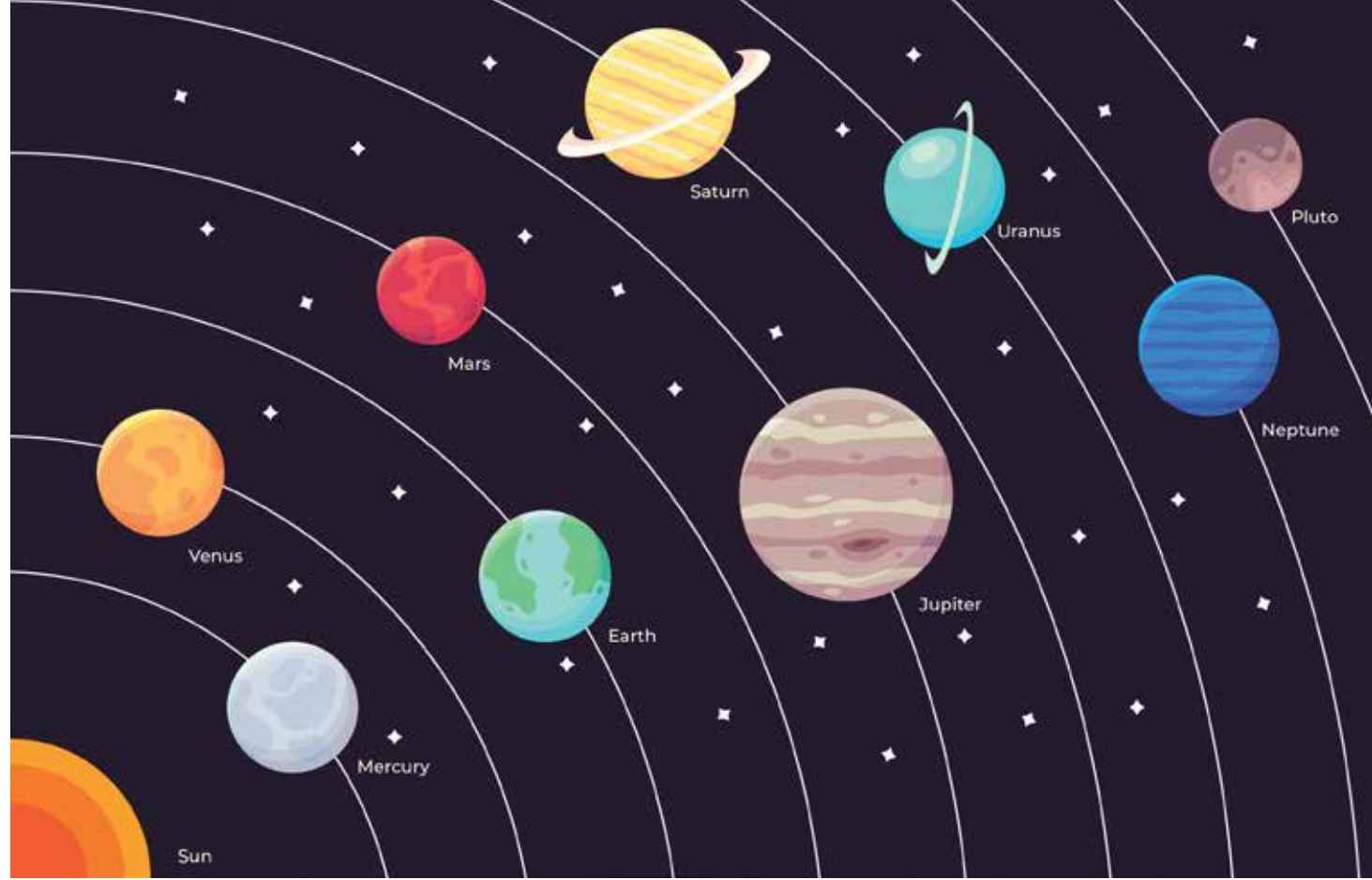
İllerimiz nice nice enlere sahip, onları sonraki yazılarımızda veyahut kendi araştırmalarında keşfedeceksin. Şimdiden araştırmalarında sana kolaylıklar dilerim. :)

KAYNAKÇA

- https://www.instagram.com/reel/C2Vf_gGrd2l/?igsh=ZGRoYW1oMHpmNGVy
- <https://egiticibilgi.tr.gg/T.ue.rkiyenin-Enleri.htm>
- <http://bolgehaber67.net/mobil/haber/22718/turkiyenin-kulturel-ve-cografic-acidan-enleri>
- <https://anadoluyugeziyorum.com/blogdetay/turkiyenin-enleri-ve-ilkleri>

HAZIRLAYAN: ABDULLAH AZZAM ÇAĞAP

bilgide öncü, ahlakta öncü

JÜPİTER: GÜNEŞ SİSTEMİ'NİN DEVİ

Güneş sistemimizin devi, hidrojen ve helyumdan oluşan bir renk cümbüşü, en az 67 uydunun ev sahibi, dünyamızdan daha büyük fırtınaları, ölümcül radyasyon alanları ve güçlü manyetosferi ile gökyüzünde ki en parlak cisimlerden biri olan Jüpiter gezegeninden bahsedeceğiz. İsmi Roma'nın yüce tanrısı Jüpiter'den alır. Romalılar'dan önce Babilliler için Marduk ve Yunanlılar için Zeus tanrılarının sembolü olmuştur, astrolojide Jüpiter büyük şans gezegeni olarak da bilinir. Gece gökyüzünde Ay ve Venüs'ten sonra en parlak cisimdir. İçine 1320 tane Dünya sığdırabileceğimiz kadar büyük olan Jüpiter'in yıldız olmaya yaklaşmış bir boyutu vardır fakat büyüklüğü belli bir miktara ulaşmadığı için merkezinde nükleer tepkime başlamamıştır.

Jüpiter, Güneş sisteminin beşinci gezegenidir. Güneş sistemindeki ilk 4 gezegen, kayaç yapıları gezegenlerdir. Bu ilk dört gezegenin ilerisindeki gezegenlerde, işler oldukça değişir. Gaz devleri olarak adlandırılan bu gezegenlerin ilki, Güneş sisteminin hem boyut hem de kütle açısından en büyük gezegeni olan Jüpiter gezegenidir. Kütleleri Dünya'nın neredeyse 320 katı olan gezegenin ekvator çapı, 12 Dünya genişliğindedir. Jüpiter, Güneş Sistemi içerisinde en kısa gün uzunluğuna sahip gezegen. Ayrıca 45.300 km/s dönme hızıyla Güneş Sistemi'ndeki en hızlı dönen gezegen de olan Jüpiter'de bir gün sadece 9 saat 55 dakika sürüyor. Jüpiter'in Güneş etrafında 1 tam tur atması için gereken süre ise 11.8 Dünya yılına eşit. Jüpiter'in bilinen 95 doğal uydusu vardır. Bunlardan 60 tanesinin çapı 10 km'den azdır. Galileo Galilei 1610 yılında kendi yaptığı basit teleskopla Jüpiter'in en büyük dört uydusu İo, Europa, Ganymede, ve Callisto'yu keşfederek ilk kez Yerküreden başka bir gezegene ait uyduların varlığını göstermiştir. Bu uydular sonradan Galilei uyduları olarak adlandırılmıştır. 1970'lere kadar bilinen uydu sayısı 13 iken, Jüpiter'i ziyaret eden Voyager uzay araçları 3 yeni uydunun bulunmasına yardımcı olmuş, 2000 yılından bu yana yeryüzünden yapılan sistematik araştırmalarla, bu sayı kısa sürede artmıştır.

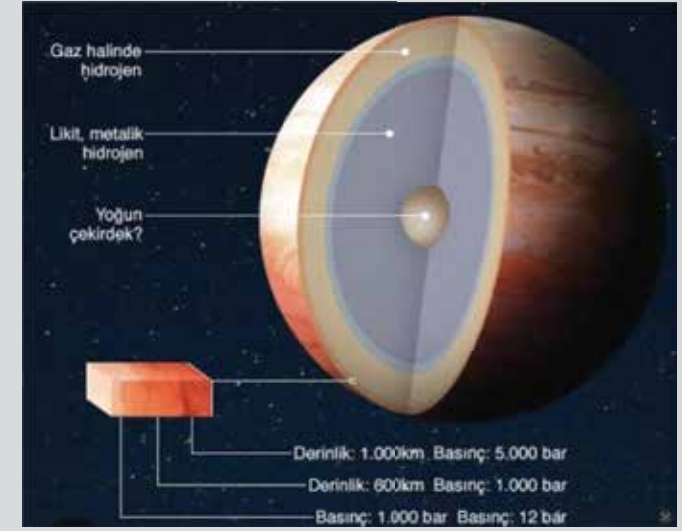
GAZ DEVİ JÜPİTER

Jüpiter, Güneş'in binde biri kütleye sahiptir. Yani, sistemimizdeki diğer bütün gezegenlerin toplamından 2.5 kat fazla kütleye sahip bir gaz devidir. Ağırlıklı olarak hidrojen ve helyumdan oluşur.

Yaklaşık olarak 89% Hidrojen, 10% Helyum, 0.3 Metan ve çok daha düşük miktarlarda amonyak, hidrojen döterid, etan, su ve diğer ağır elementlerden oluşmaktadır. Ağır elementlerin çok düşük oranda olması sizi yanıltmasın; Jüpiter'in sahip olduğu demir, sülfür, bakır, silisyum, karbon gibi elementlerin miktarı Dünya'nın kütlesinden çok daha büyüktür.

GAZ DEVİ JÜPİTER

Jüpiter, Güneş'in binde biri kütleye sahiptir. Yani, sistemimizdeki diğer bütün gezegenlerin toplamından 2.5 kat fazla kütleye sahip bir gaz devidir. Ağırlıklı olarak hidrojen ve helyumdan oluşur. Yaklaşık olarak 89% Hidrojen, 10% Helyum, 0.3 Metan ve çok daha düşük miktarlarda amonyak, hidrojen döterid, etan, su ve diğer ağır elementlerden oluşmaktadır. Ağır elementlerin çok düşük oranda olması sizi yanıltmasın; Jüpiter'in sahip olduğu demir, sülfür, bakır, silisyum, karbon gibi elementlerin miktarı Dünya'nın kütlesinden çok daha büyüktür.

BÜYÜK KIRMIZI LEKE VE DİĞER BELİRGİN ÖZELLİKLER

Jüpiter, değişken tonlarda renklere sahip atmosferik kuşaklarla kaplıdır. Bu kuşaklardaki ton farkı, bulutların şeffaflık oranından gelir. Genellikle amonyak konsantrasyonunun daha fazla olduğu kalın bölgeler açık tonlu kuşakları oluştursa da, bölgeler arasındaki yoğun ve keskin renk farklılıklarının tam mekanizması henüz bilinmiyor.

Bu kuşaklar, "jet" denen, saatte 360 kilometre ile esen atmosferik akım bölgeleri ile birbirinden ayrılır. Jetlerin dönüş yönüne göre kuşaklarda ve bölgelerde siklon ve antisiklon (dünyadaki kasırgalara gibi) yönlerine sahip yapılar oluşmaktadır.

Jüpiter'in atmosferi yüzlerce girdap benzeri yapıya ev sahipliği yapmaktadır. Bunlar gezegenin dönüş yönünde hareket eden siklonlar ve aksi yönde hareket eden anti-siklonlar şeklindedir. Dünya'dakinin aksine, Jüpiter'dekilerin %90'ı anti-siklonlardır. Bu anti-siklonlar arasında en ünlüleri hepimizin bildiği "Büyük Kırmızı Leke" ve daha az bilinen "Küçük Kırmızı Leke"dir. Bu yapılar farklı yönlerde esen jet rüzgarlarından kaynaklanmaktadır. "Büyük Kırmızı Leke" olarak adlandırılan yerde yüzlerce yıldır devam eden fırtınalar vardır. Jüpiter bir gaz devidir, bu yüzden katı bir yüzeyi bulunmamaktadır.

Merkezinde, Dünya büyüklüğünde bir katı çekirdek bulunduğu düşünülmektedir. Jüpiter'in ayrıca halkaları vardır fakat gözle görülemeyecek kadar solgundur. Ünlü Büyük Kırmızı Leke'nin varlığı 1665'teki Galileo'nun gözlemlerinden beri bilinmektedir. Kuzey ve güneyinde kalan jet rüzgarları sebebiyle bulunduğu enlemlerdeki yerini korumaktadır. Boyutları doğudan-batıya 24.000 km – 40.000 km arasında değişirken, kuzeyden-güneye 12.000 km – 14.000 km arasında değişmektedir. Yani bu fırtınanın içine 2-3 Dünya rahatlıkla sığabilir. Kızılötesi veriler, büyük kırmızı lekenin gezegenin geri kalanından daha soğuk olduğunu gösteriyor. Bu bölgenin sınırlarındaki rüzgarlar saatte 430 km'ye kadar çıkabilir.

JÜPİTER'İN ATMOSFERİ

Jüpiter'in atmosferinin nerede başladığı, gezegenin tümünün gazdan oluşması sebebiyle çok belirgin değildir. Bu nedenle atmosferin, basıncın yaklaşık 1-10 bar arası (1 bar = Dünya yüzeyinde ki basınç) olduğu seviyeden başladığı genel kabul görmektedir (Neptün, Uranüs, Satürn gibi tüm gaz dev gezegenlerin atmosfer başlangıcı böyle belirlenir). Burası "yüzey" kabul edildiğinde, atmosfer 5.000 kilometre yüksekliğindedir ve sırayla troposfer, stratosfer, termosfer ve eksofer katmanlarından oluşur.

Bulut sistemlerinin büyük çoğunluğu troposferde bulunur. En üst katmanı (0.6 – 0.9 bar arası) amonyak buzu bulutları oluştururken alt katmanları (1 – 2 bar) kalın amonyum hidrosülfat ve amonyum sülfat bulutları oluşturmaktadır. 3 – 7 bar aralığında ise su bazlı bulutları vardır. Bu su bulutları en kalın bulut katmanını olarak atmosfer dinamikleri üzerinde en büyük etkiye sahiptir. Troposferin üst katmanlarında ve stratosferde bulunan daha ince buz tabakaları ise Güneş Rüzgarları ile etkileşen metanın oluşturduğu çeşitli hidrokarbon ve hidrazin bulutlarıdır. Termosfer katmanının basıncı 1 mikrobardan daha düşüktür ve gezegenin uzay ile sınırını oluşturur.

Burası ultraviyole Güneş radyasyonuna ve manyetosferden gelen yüklü parçacıklara maruz kalıp, ışıldamalar, x-ışını yayılımı ve auro-ralar gibi birçok ilginç fenomene ev sahipliği yapar.

Kaynak: www.webkaynak.com

<http://tua.gov.tr>,

<http://tr.wikipedia.org>,

<http://evrimağacı.org>

<http://www.kozmikanafor.com>

Zeynep Nur Bengü

bilgide öncü, ahlakta öncü

GİRİŞİM DÜNYASININ GENÇ İSİMLERİ

AHMET YİĞİT BAŞOĞLU(14) PROJE ADI: Madenci Yaşam Kıyafeti Projenin Amacı ve İçeriği (2019)

Madenci yaşam kıyafeti, madencilerin daha güvenli bir şekilde çalışmasını amaçlıyor. Kıyafetin kaskında bir mikro kamera var ve bu mikro kameranın görevi madencinin gördüklerini eş zamanlı olarak merkezin de görmesini sağlamak. Kaskta bir fener, bir de vizör bulunuyor. Bu vizör hem kızılötesi görüş hem de koruma sağlıyor. Kıyafetin kumaşı yanmaz ve fosforlu turuncudur. Küçük dahi, fosforlu turuncu olmasının sebebinin **"Arama kurtarma çalışmalarında daha etkili olacağını düşünüyorum."** diyerek açıklıyor. Kumaşın içerisini de vücut ısısını koruyacak şekilde tasarladı. Kıyafetin sağ ve sol cebinde kanamayı durduracak basit ilk yardım malzemeleri var. Projenin içeriğinde acil bir durum olduğunda merkeze haber verilebilecek bir telsiz de bulunuyor. Söz konusu proje üretimi kıyafetin arkasında da bir oksijen tüpü yer almakta. Bu ise madencinin daha sağlıklı ve rahat nefes alabilmesini sağlıyor.
(Anadolu Ajansı röportajı)

ENGİN ERALP ve ARKADAŞLARI PROJE ADI: Pençe ve Göz Projenin Amacı ve İçeriği (2023)

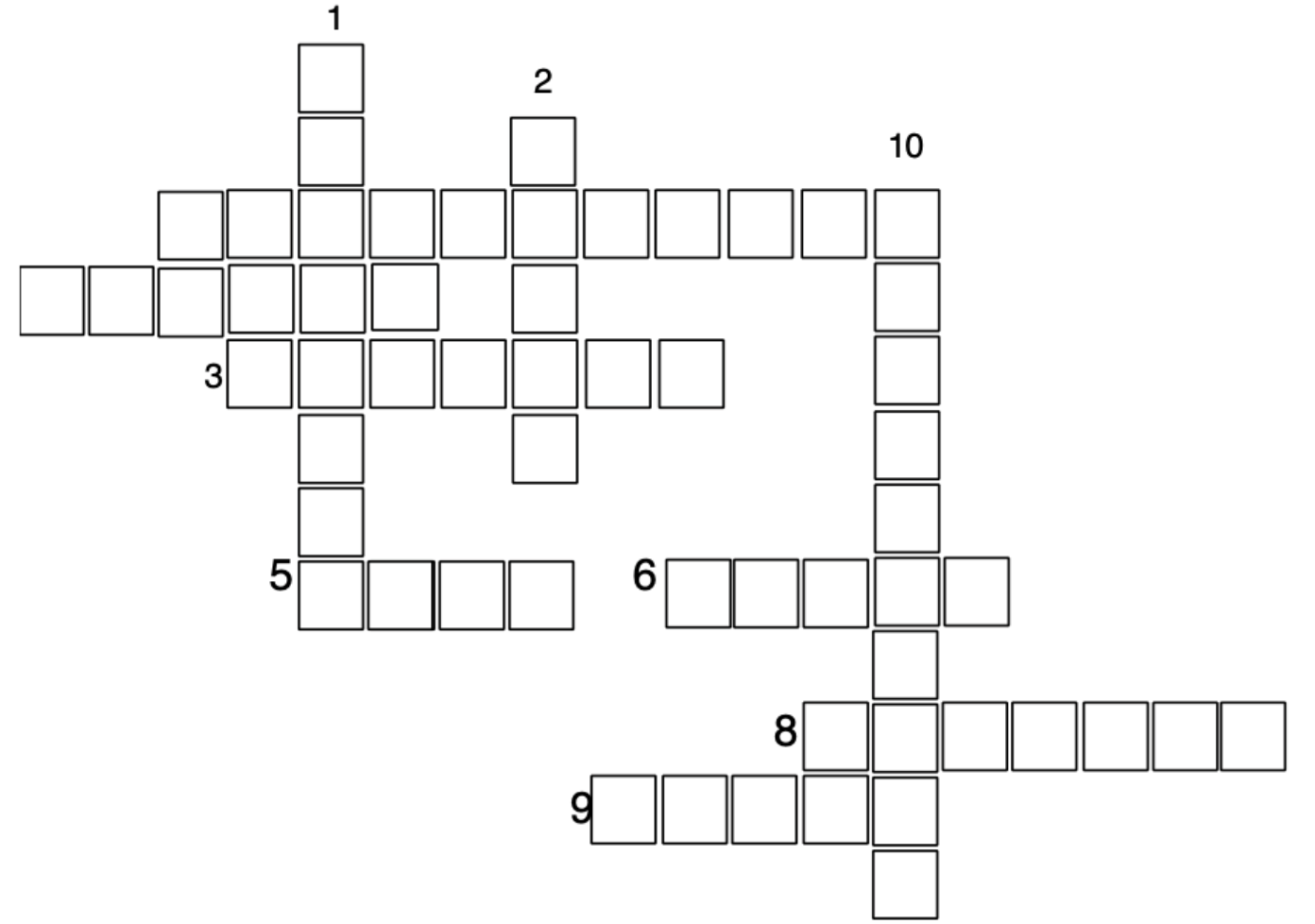
Çalışmalarına 6 Şubat'taki Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından 4 arkadaşıyla başladıklarını ifade eden Eralp, deprem sonrası genelde kurtarma ekiplerinin enkaz altındaki sese odaklandığını söyledi. Cihazı yerli ve milli olarak geliştirip uluslararası deprem tatbikatlarında ve deprem alanlarında kullanılabilmeyi amaçladıklarını ifade etti. Eralp, cihazla ilgili şu bilgileri verdi: **"Cihazda termal tabanlı bir sistem bulunuyor, buna ilave olarak elektro foto optik lensler de geliştirdik. Bu lensler frekans aracılığıyla yayın yapabiliyor. Bu yayını da biz görüntüye çevirebiliyoruz. Sistem kalp atışının basıncını ölçerek alanda canlı olup olmadığını görebiliyor."** Arama kurtarma çalışmalarında zamanın önemini vurgulayan Eralp, **"Arama kurtarmada havadan tamamen hızlı ve sağlıklı bir şekilde müdahale edebiliyoruz. Hem insan hayatını tehlikeye sokmuyoruz hem de bir milisaniyenin önemli olduğu durumlarda erken müdahalede bulunuyoruz."** dedi.

Hazırlayan : Zeynep Sude Sabırlı

bilgide öncü, ahlakta öncü

BULMACA

- 1) Yeryüzünü fiziksel,ekonomik ,beşeri,siyasal yönlerden inceleyen bilim.
- 2) Yeryüzünün herhangi bir yerinde hava olaylarına bağlı olarak gerçekleşen etkilerin uzun yılların ortalamasına dayanan durumu.
- 3) Asker birliklerini savaşa hazırlamak amacıyla, arazi üzerinde yapılan geniş ölçüde savaş denemesi.
- 4) Oluşumunda insanların etkisinin olmadığı ve doğal ortam içerisindeki belirli şartlara bağlı olarak oluşan doğal zenginliklerdir.
- 5) Çeşitli doğa olaylarının sebep olduğu yıkım.
- 6) Kamera, fotoğraf makinesi ve dürbünde bulunan, görüntüyü tam sınırlarıyla kesmeden veya taşırmadan alabilmeyi sağlayan düzenek.
- 7) Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmeye kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü.
- 8) Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların tamamı.
- 9) Bir ülkede, bir bölgede, bir evde belirli bir anda yaşayanların oluşturduğu toplam sayı.
- 10) Işık tayfında kırmızı alanın ötesindeki alanda yayılmış ısı ışınlarından oluşan, gözle görülmeyen ışınım.

Hazırlayan : Zeynep Sude Sabırlı

bilgide öncü, ahlakta öncü

